

Achtergrond Wanen in schizofrenie worden doorgaans benaderd als empirisch foutieve overtuigingen over de alledaagse realiteit. Fenomenologische benaderingen suggereren echter dat wanen beter begrepen kunnen worden binnen een andere vorm van realiteitsbeleving. Hoe deze verandering van realiteitsbeleving moet worden gekarakteriseerd, welke dimensies van het ervaringsleven betrokken zijn, en of waanachtige realiteitsbeleving op verschillende manieren van alledaagse realiteitsbeleving kan verschillen is tot op heden onduidelijk. Voorts is er weinig is geweten over hoe patiënten met wanen deze veranderingen in realiteitservaring waarderen en hoe ze er zich toe verhouden. Deze studie had als doel het wezen van waanachtige realiteitsbeleving, en het subjectieve begrip ervan, te onderzoeken bij individuen met geleefde ervaring van wanen en een schizofreniespectrum diagnose.

Methoden In deze kwalitatieve fenomenologische studie werden individuen met geleefde ervaring van wanen en een schizofreniespectrum diagnose uit twee psychiatrische ziekenhuizen in België gerekruteerd door middel van homogene sampling. Criteria voor deelname omvatten: het hebben ondergaan van minstens één psychotische episode met optreden van wanen, aanwezig ten minste 1 jaar voor deelname aan de studie, op basis van klinische notities beoordeeld door de verantwoordelijke psychiater; een schizofreniespectrum diagnose, bevestigd door middel van een klinisch interview door de verantwoordelijke psychiater bij aanmelding; leeftijd tussen 18 jaar en 65 jaar; in staat zijn om geïnformeerde toestemming te verlenen. Exclusiecriteria omvatten onmogelijkheid om geïnformeerde toestemming te verlenen en risico op lijden veroorzaakt door deelname. We deden fenomenologisch gedreven semigestructureerde interviews met participanten om het wezen van waanachtige realiteitsbeleving en de subjectieve waardering van deze ervaringen te exploreren. We gebruikten interpretatieve fenomenologische analyse, een kwalitatieve methode toegespitst op de gedetailleerde exploratie van het eerste-persoonsperspectief van participanten, om hun verhalen te analyseren.

Bevindingen 18 volwassenen (13 mannen en 5 vrouwen, leeftijd tussen 19-62 jaar) namen deel aan de interviewstudie tussen 2 maart, 2020 en 30 september, 2020. De bevindingen suggereren dat wanen vaak ingebed zijn in verrijkende en omvattende veranderingen van de basale realiteitsbeleving, met inbegrip van moeilijk verwoordbare atmosferische en ontologische kenmerken die de ervaring van de wereld als eenduidig reëel, probleemloos gegeven, en als gedeeld met anderen, ondermijnt. We vonden ook dat waanachtige realiteitsbeleving op diverse manieren van de standaardrealiteit kan verschillen (ie, in een hypo-reële en hyper-reële vorm), doorheen verschillende dimensies (bv, mate van betekenisvolheid, noodzakelijkheid en toeval, en onthechting en betrokkenheid), en dat participanten vaak impliciet of expliciet bewust zijn van het onderscheid tussen de waanachtige en standaardrealiteit. Waanervaring kan voor patiënten ook een langdurige waarde en betekenis hebben die niet volledig gevat kan worden vanuit een strikt medisch perspectief.

Interpretatie Een verhoogd bewustzijn en erkennig van het specifieke karakter van waanachtige realiteitsbeleving, in zowel klinische als onderzoekssettings, kan leiden tot een verbetering van diagnostische accuraatheid, verklarende modellen, en therapeutische ondersteuning van individuen wiens geleefde realiteiten niet altijd duidelijk zijn vanuit een alledaags perspectief.

Financiering FWO Vlaanderen